

STUDENTENTS

AKADEMISKĀS DZĪVES LAIKRAKSTS

IZNĀK 2 REIZES
MĒNESĪ

NUMURS MAKSĀ
20 SANT.

K. Branta un K. Upeslejas nodibināts 1922. gadā.

Redakcija un kantors

Rīga, Melerovica b. № 11, dzīv. 15. (leņķis no Valdemāra ielas). Tajr. 32636. Runas stundas: svētdienās no 11—12, pirmdienās no 18—19.

Pasta adrese: Rīgā, Pasta stacija № 70. Pasta tek. rēķ.: 424. Gada abonem.: Ls 3.—
Sludinājumu maksa: par katrpusē 90 sant., tekstā 60 sant., sludin. daļā 20 sant., par
pētītrināšanu + 5% sludināj. nodoklis.

№ 177.

Sestdien, 21. martā 1931.

IX. ak. g.

Prof. V. Purvītis.

Marts.

Esat sveicināti, brāļu tautas akadēmiskās jaunatnes pārstāvji!

Ir pagājis vairāk kā gadu desmits, kopš latvju un lietuvju tautas atgūšanas patstāvību. Bet pārāk gausi, pārāk atturīgi šini laikā attīstījušies un izkopusies abu tautu sadraudzība. Jaunatne, — tev vārds! — Ej tu ar savu atklāto sirdi, ar savu neliekuļoto sirsnību, tu — abu tautu turpmāko likteņu veidotāja — ej tu, jaunatne, un mācies pazīt, cienīt un mīlēt savu brāļu tautu — vistuvāko radniecīgu lielā tautu saimē!

Latviskās, nacionālās organizācijas, kas pulcējas ap „Studentu”, apsveicot

pirmo oficiālo lietuvju kommlitōņu apciemojumu, izsaka savu prieku par to, ka brāļu tautas studenti savos centienos, organizējot lietuvju akadēmiskās jaunatnes dzīvi, ir gājuši īpatnējus, lietuvju tautas garam un tradīcijām atbilstošus ceļus. Ar gandarījumu šeit konstatējam, ka lietuvju studentu korporācijas nav jēmušas savas iekārtas izveidošanai svešzemju paraugus, — nav atdarinājušas tās tautas tradīcijas, kuja gadusimtus mūs kalpinājuši un nomākusi, bet radījuši savu lietuvju korporācijas tipu, kas kā īpatna or-

ganizācija var cienīgi nostāties starptautisko studentu organizāciju pulkā. Šis lietuvju kommlitōņu gars ir arī to latvju studentu gars, kas ar katru gadu, mūs attālina no verdzības un svešu tautu virskundzības laikiem un aizvien noteiktāk prasa pēc mūsu akadēmiskās dzīves latviskošanas un viņas kristalizēšanas no svešu tautu ievāzītiem sārņiem. Lai šis gars, atradis savu īpatnējo lietuvisko un latvisko izpausmi, vaiņago abu brāļu tautu turpmāko likteņu veidotāju sadraudzību un sadarbu! —

Annas Rūman-Kēniņš.

Kādi vārdi izglītotām sievietēm.

Mūsu tautā ir novērojama savāda paradība!

Sievietes sastāda tautas lielāko daļu. —

Sievietēm ir balsstiesības. — 56% sieviešu ir nodarbinātas ražīgā darbā. —

Sievietes stāv samērā uz jo augstas izglītības pakāpes, — statistika liecina pat, ka mums Latvijā ir no visām tautām tas augstākais akadēmiski izglītoto sieviešu procents, — bet sievietes loma, sievietes iespajds valsts un sabiedrības dzīvē — patlaban ir nievērojams, niecīgs.

Kas tur vainojams? Protams, tikai mēs pašas. Mēs neesam pratušas izmantot savu vairākumu, neesam pratušas rīkoties ar savām vēlētajū balsīm, lai radītu savam darbam, savam stāvoklim dzīvē, drošu atbalstu noteicošās aprindās.

Mums nav nevienas sievietes — priekšstāves Saeimā, un tikai pa vienai sievietei pāris pašvaldību padomēs.

Kauns to sacīt internacionālos sieviešu kongresos, jo spriedums, ja arī skāļi neizteiktis, ir tomēr nenoliedzami šāds: ja jums ir balsstiesības un jums nav priekšstāves Saeimā, vai pašvaldību padomēs, tad jūs tiešām neesat neko vērtas.

Atceros to sajūsmu, ar kādu tiku sajemta 1920. gadā — Sieviešu Vēlēšanu Savienības Kongresā Žeņevā, kad tur ierados, kā Latvijas valdības delegāte ar tituli sūtniecības padomniece un preses nodaļas vadītāja Parīzē. Latvija bija ne tikai savām sievietēm piešķirusi balsstiesības, viņa bija tām

ari pašķirusi ceļu tajā darba laukā, kuš sievietēm aizvien ir bijis un būs visgrūtāk pieejams, tas ir diplomātija. Rakstot par mani, rakstīja arī par Latviju kā par ļoti progresīvu jaunu valsti. Lielais A merikas dienas laikraksts Philadelphia's Public Ledger apskatot uz veselas lapas kongresa darbu un darbinieces, bija ierādījis Latvijai un viņas delegātei pat pirmo vietu.

Kā jau teicu, tas notika 1920. gadā. Mēs zinām, ka Tautas Padomē, kas brīvi organizējās no kultūralu un saimniecisku organizāciju priekšstāvjiem bija trīs sievietes, — Klāra Kalniņš, Valerija Seil un vēlāk arī šo rindīņu rakstītāja. Mēs zinām, ka Satversmes Sapulcē mums bija septiņas sievietes-deputātes, mēs atminam, ka Valerija Seil bija izglītības ministra biedre un godam veica savu uzdevumu. Sievietes spējam un darbam bija pienācīga cieņa un novērtējums Latvijas pastāvēšanas pirmajos gados.

Kopš tā laika vispusīgi izglītoto sieviešu skaits strauji pieaudzis, bet viņu darba iespējāmības kļuvušas aizvien šaurākas. Te vienīgais izņēmums ārstes un skolotājas. Kā tas tā varējis notikt?

Pirmajos Latvijas pastāvēšanas gados ikvienam valsts vīram patiesi rūpēja, lai īstais darba darītājs, resp. darītāja būtu savā īstajā vietā, tad neskattījās uz to, vai vīrietis jeb sieviete.

Bet kad karī norima un dzīve ievirzījās mierīgā gultnē, tad sāka zelt partiju gars. Radās partija partijas galā un katrai rūpēja tikai savs labums. Un mēs redzam, ka patlaban partijas sadala savā starpā ne tikai ministrijas, bet arī vispār augstākos

ierēdņus, banku un citus direktorus, un no viņu labvēlības kļuvis atkarīgs pat tas stākais darba darītājs.

Sievietes īpatnējais temperaments nekur nav labprāt pieskaņojies partiju darbībai. Politiskās kombinācijas un „andeles” neatbilst sievietes gara dzīves prasībām. Tādēļ arī samērā jo mazs sieviešu skaits ir iestājies politiskās partijās un jēmis viņu darbā aktīvu dalību. Šis mazais skaits nav iespējis nevienai partijai uzspiest savu zīmogu, nav iespējis nevienā partijā to panākt, ka sievietes darbs tiktu vienādi vērtēts, vienādi algots. Gluži otrādi, — jo spējīgas un jo strādīgas partiju darbinieces ir tikušas no savas partijas balsotājiem svitrātas caur svitrājumiem nomestas sarakstu pēdējās vietās, un ja kāda ir noturējusies un pa dažiem punktiem pat pacēlusies, tad vienīgi pateicoties sieviešu taloniem no citām listēm.

Un tā kā mums Latvijas sievietēm, vienīgām starp visām tām zemēm, kur sievietēm balsstiesības, nav savu priekšstāvju Saeimā, tad reizē ar to mums arī nav nekur neviena aizstāvja pie kā apelēt, ja mums notiek kāda pārestība.

Kas to nezina, ka ja kur ierēdņu štati sašaurināmi, tās ir sievietes — ierēdnes, kas tiek izbīdītas ārā no darba, un nav nekur neviena, kas pret to protestētu.

Un tā mūsu politiski jaunajā valstī kas nav saistīta ar senu aizspriedumu spēku, dažas darba nozares vēl aizvien attiecīgi izglītotai sievietei ir tomēr galīgi noslēgtas, piemēram darbs tiesās, draudzēs. Un tā arī visā administratīva un diplomātiskā darbā, sieviete ir pamazām tikusi nobīdīta uz šī darba zemākām pakāpēm.

„Mēs esam nolēmuši nelaist sievietes

augstāk par desmito katēgoriju” un „mēs esam nolēmuši nelaist sievietes diplomātija” — Tā tagad runā mūsu valsts vīri, runā visi tā tie no centra, kā no kreisā uc. labā spārna. Runā bez kautrēšanās, labi zinādami, ka kaut gan mēs sievietes esam vairākumā, tad tomēr mēs neesam savā starpā tā organizējušās, ka mēs ar kopēju lēmumu iespētū uzstāties pret šādiem sieviešu darba tiesību ierobežotājiem, un tiem vienkārši jemt vārdu, tos ar savām vēlētajū balsīm nobīdot no mūsu politiskās dzīves arēnas.

Kā izkļūt no nepelnītā un pazeminošā stāvokļa?

Vai lai laužam savu dabu, lai stājamies partijās un tad caur viņām, lai atkal lūkojam nostiprināt savas pozīcijas savā zemē?

Tas ir viens ceļš, bet es domāju, ka tas ir garš ceļš, jo pades ilgāks laiks, kamēr sieviešu darba nicinātāji būs vai nu izmiruši, vai pārvērtējuši savus uzskatus un nesvitrās vairs sievietes no partiju listēm. Mans ieskats tamdēļ ir tāds, ka sievietēm jāorganizējas savrup, profesionālās, saimnieciskās, vai kulturālās organizācijās, saskaņā ar savas dzīves interesēm, bet ka visām šīm organizācijām jābūt savā starpā kontaktā, lai tās varētu kopīgi uzstāties tādās reizēs, kad sievietes politiskā vai sabiedriskā stāvokļa nostiprināšana to prasa. Latvijas sieviešu organizāciju Padome dod iespēju visām sieviešu organizācijām apvienoties kopējā darbā, lai paustu sievietes ideālus kā arī nodrošinātu un spēcinātu viņas politisko un sabiedrisko stāvokli.

Šāds kontakts un šāda savstarpēja saprašanās ir it īpaši nepieciešama šinī laikmetā, kur atkal vēlam pašvaldību padomes un rudenī vēlēsim Saeimu.

Vienīgi atbalstot ar savām balsīm sieviešu organizāciju sarakstu, sievietes var cerēt iedabūt Rīgas pašvaldībā un rudenī Saeimā sievietes — pārstāves, kuju darbību tās pašas caur savām organizācijām varēs kontrolēt, un no kujam tās varēs noteikti prasīt, lai viņas rūpējās par visu pilsoņu, tā vīriešu kā sieviešu, vienlīdzību likuma priekšā, lai viņas gādā sievietēm vienlīdzīgas darba iespējāmības ar vīrieti un arī vienlīdzīgu darba atalgojumu. Ne dzimums, bet darba spējas, darba saprašana lai nosaka, kam darbs darāms — Tā bija viena no visupirmajām sieviešu kustības prasībām, un ir aizvien vēl tā, par kuju gandrīz visās pasaules zemēs visstiprāk jācinās.

Un kas gan cits lai šādas ciņas vajadzību vislabāk saprastu, ja ne izglītotā sieviete, un kas cits gan, ja ne viņa, nespētu šādu ciņu godam veikt un — uzvaru gūt?!

Ticēsim sev!

„Jūsu zeme ir brīnišķīga zeme”, tā esmu dzirdējuši sakam vairākus ārzemniekus. Nezinu ko viņi mūsu zemē ir atraduši brīnišķīgu, kas to lai zina, kas katru saistījis un par ko katrs brīnījies. Bet šis tas ir gan mūsu zemē par ko mēs pašī varētu pabrināt.

Pagājušā vasarā apceļojot austrumu Eiropu man nācās Turcijā sarunāties ar kādu ģimnazijas direktoru. Viņš man stāstīja par tām plašām tiesībām kādas turku sievietes ieguvušas isā laikā pēc revolūcijas. Turku sieviete ļoti ātri ir panākusi Vakarēiropas sievieti un pat pagājusi tai tālu garām.

Turcijas valdība ir sapratusi nepieciešamību pieaicināt sievieti arī valsts un pašvaldības darbā. Un Turcijā sievietes gubernātores un sievietes tiesneses nav vairs nekas sevišķs. Bet kad man bija jāstāsta par to, ka mums latvju sievietēm ir vēlēšanas tiesības, bet nav nevienas sievietes Saeimā, tad

man bija netikai pašai par to neērti runāt, bet arī manā sarunas biedri es izsauca lielu izbrīnu. Vēlēšanas tiesības, un nevienas sievietes saimā? Un vai te nav arī jābrīnās? Jā, tās stāvoklis gan, laikam, nav nekur visā pasaulē. Visur tur, kur sievietei ir politiskās tiesības, tur viņa arī aktīvi darbojas politikā. Vai, tiešām, latvju sieviete ir tik nespējīga un neintelligenta, ka viņa šo darbu nevarētu veikt? Vai viņa nav pierādījusi savas spējas praktiskā darbā, zinātnē, mākslā un rakstniecībā? Vai latvju sieviete baidās no darba? Nē — mēs esam redzējuši, ka latvju sieviete ir bijusi spējīga lielus darbus veikt un nest pacietīgi lielus upurus. Kādēļ viņa ir visu laiku stāvējusi malīnā, nepielikdama rokas pie lielās valsts stūres? Tāpēc, ka viņai pašai nav bijusi ticība sev. Tagad viņa ir sapratusi, ka arī viņai ir vajadzīgs jemt daļību valsts un pašvaldības darbā.

Vai mēs esam kādreiz redzējuši lielu, labi nostādītu saimniecību bez saimnieces rokas? — Nē. Labā saimniecībā ir arī vajadzīga laba saimniece. Lai cik labs saimnieks būtu, bet bez saimnieces viņam grūti iztikēt. To ir tagad apzinājusies arī latvju sieviete un tāpēc tagad pašvaldības vēlēšanās iziet Sieviešu organizāciju saraksts. Tas jau ir ticības apliecinājums sev. Jo tikai šīs ticības latvju sievietei trūka. Un esmu pārliecināta, ka pateicoties šai ticībai mēs iegūsim pārstāves Saeimā un pašvaldībās un mums nevajadzēs sarkt citu tautu priekšā.

Elvira Kociņa.

Jaunības entuziasms un idzības lāsts.

Jaunības entuziasmu apzīmē par tādu pat spēka un spirtuma avotu dvēselei, kā asinis un hormonus miesai. Visus lielos kultūras darbus, visas varoņcīņas izcēlniņi lieli, entuziasma aparāti cilvēki, kuriem pretim stāv skeptiķi un apdomīgi. Mūsu laiku tagad apzīmē kā skeptisma un nesekmju pilno apdomības laikmetu, jo jaunības, entuziasma aparotības vietā tagad staigā apkārt idzība, nemiers un mūžīga urbšanās, visa smādešana un vainas meklēšana vietā un neviētā. Šādu ļaužu skaits dabīgi pieaug laikos, kādus nupat pārdzīvojam, kad pat vismiermīlīgākiem dažreiz grūti paturēt savu aukstasinību.

Vienu recepti visiem idzīgiem, jaunības entuziasmu pazaudējušiem un citu cilvēku nastu smagākaisitājiem, atstāta kāds labs cilvēku psiholoģijas pazinējs un dvēseļu gans. Reti kāda diena paiet, kad man nebūtu jāno-

Prof. Dr. A. Petrikals.

Daži materiāla uzbūves attīstības posmi pēdējos 15 gados.

(Programma — izpratnei).

Spektrālanalīzes straujā attīstības gaita sākās pagājušā gadsimta otrā pusē un, līdz ar to, radās arī cēriba atomu uzbūves jautājumos tikt kādu soli uz priekšu. Tīri instinktīvi zinātnieki nojauta, ka atoma spektra līniju sakopojumā guļ atomu uzbūves plāns, bet šī plāna atšifrēšana prasīja daudz darba. Pirmie lielākie panākumi bija Bolmeram (1885. g.) un Rydbergam (1889.), no kuriem pirmais empiriski ieguva formulu udeņraža spektra līnijām un otrs — aptvēra jau elementus no trim pirmajām elementu grupām periodiskā sistēmā. Bet neskatoties uz šiem panākumiem jaunas izredzes radās tikai 1900. g., kad M. Plancks nodibināja kvantu teoriju. Trīspadsmit gadus vēlāk Niels Bohr's, pamatojoties uz panākumiem kādi bija iegūti spektru pētīšanā un kvantu teorijas izlietāšanā, uzstāda mehānisku udeņraža atoma modeli, ar riņķojošu elektronu ap pozitīvi lādētu centru. Kvantu teorija dod iespēju Bohr'am aprēķināt atoma enerģijas daudzumu, kurā tas spēj izstarot jeb uzņemt. Bohr'a formulā ietilpstošā universālā konstante (tā saucamā Rydberga konstante) aprēķinot dod taisni to pašu lielumu, kāds tas bija jau no Bolmera laikiem pēc eksperimentiem pazīstams. Tas bija viens no lielākajiem teorijas triumfiem. Sīkāk udeņraža spektra pētījumi rādīja vēlāk, ka ar minēto Bohra teoriju nevar aptvert dažus citus novērojumus un tamdēļ, 1915. g. A.

Sommerfelds ievēd elektronu riņķa ceļu vietā arī elipses, ar ko atkal radās iespēja izskaidrot dažas jaunas parādības. Ievēdot eliptiskus ceļus, elektronu stāvokļa noteikšanā parādās jau divi kvantu skaitļi, galvenais un azimutālais, — bet arī šis jaunievedums nespēj izskaidrot atoma enerģijas līmeņu multiplicitāti. Pagaidām Sommerfelds gan atzīmēja multiplicitāti empiriski ar tā saucamiem iekšējiem kvantu skaitļiem, bet izskaidrojuma šai parādībai nav. Tikai atkal pēc desmit gadiem, tas ir 1925. gadā, Goudsmit' am, Uhlenbeck' am, Slater' am, Pauli' radās jauna ideja pieņemt elektronu pašrotāciju (spinnig electron), ar impulsa momenta kvantu skaitli $1/2$. Sumējot elektrona rotācijas impulsa momentu vektorāli ar elektrona ceļa impulsa momentu ir iespējams pilnīgi izskaidrot enerģijas līmeņu multiplicitāti. Tātad pašā gadā W. Pauli uzstāda sekojošu principu: katru elektrona stāvokli var izteikt ar četriem kvantu skaitļiem, pie kam atomā nav divu jeb vairāku elektronu ar pilnīgi vienādiem visiem četriem kvantu skaitļiem. Minētais princips izrādījies par ļoti auglīgu, jo tas nosaka uz kāda līmeņa (S, P, D...) atrodas neierosinātā atoma emisijas elektrons, kā arī vispārēji nosaka cik elektronu var atrasties uz viena noteikta līmeņa. Bez tam no Pauli principa iztek arī mūsu ķīmisko elementu periodiskās sistēmas uzbūve,

jo tas prasa katrā periodā taisni tādu elementu skaitu, kāds mums ir pazīstams. Pašā pēdējā laikā, lai izskaidrotu spektra līniju struktūru, pieņem, ka arī atomu kodolam ir rotācijas momenta impulss, kas arī — kvantējams. Pavisam jaunā strāvu ievēd ap 1923. gadu Louis de Broglie un E. Schrodinger's. Abiem pamatā guļ viena un tā pati ideja, lai katrs nonāk gala rezultātā pa dažādiem ceļiem. Minētā ideja šāda: ir iespējams ikkatru mehānisku parādību aprakstīt ar noteiktu viļņu parādību, ja starp mehāniskiem ātrumiem un šo hipotētisko viļņu ātrumu pieņem noteiktu attiecību. Galu galā abi nonāk pie ļoti komplikēta matemātiska nolīdzinājuma, kas aptver visas atoma pasaules parādības. Šis jaunais virziens atsakās tā tad no mehāniskiem modeļiem, un atsakās arī saprast parādības ar modeļu palīdzību, to atvieto funkcijas. Ļoti zīmīgi, ka savā laikā klasiskās mehānikas uzplaukšanas laikmetā Huygens savā grāmatā „Traité de la lumière“ (1690.) izsakās, ka visas parādības mēs varam saprast tikai tad, ja lietājam mūsu domāšanā mehānikas pamatus, ja mēs negribam atteikties vispārēji kaut ko saprast. Tagad ir viss pilnīgi apgriezies otrādi. Tagadējie fiziķi var teikt: mums jāatsakās no katras iespējamības ko patiesi pilnīgi izprast, kamēr mēs nebūsim domāšanu, dibinātu uz mehāniskiem pamatiem, aizvietojusi ar cita veida atziņām.

klausas saigūša cilvēka valodā. Idzība ir gara un dvēseles zults. Un ja tu savu idzību patiesi gribi izaudzēt pilnā kuplumā, tad pareizini pats savu vērtību ar četri un izdali uz divi tavas apkārtnes labās domas par tevi. Es galvoju tad par 56. proves zelta idzību bez nokavēšanās. Idzība ir daždi, viņa aug un kuplo katrā zemē. Pat Dieva žēlastībai vajadzīgs ilgāks laiks, lai izslaucītu idzību no cilvēka dvēseles. Idzība ir sabiedrības inde, privātdzīves mēris, kaimiņu sadzīves lietuvēns un mājas velns.

Un tomēr, arī idzība ir ārstējama kaite. Pamēģini to aizdzīt ar smieklēm. Pasmejies pats par sevi, citi to jau tik un tā dara. Nevienam mēs neesam tik svarīgi, kā paši to iedomājamies. Mēs dažreiz izturamies tā, itkā visu pasauli uz saviem pleciem turētu. Nav iemesla. Arī bez mums pasaule griezties ap savu asi vēl labu laiciņu. Smieklis ir zāles miesai, prātam un garam.

Idzība bēg no jautrības, kā tumsa bēg no saules gaismas.

Otrs idzības izārēšanas līdzeklis ir — nodoties savam darbam un darīt viņu viņa paša un tā prieka dēļ ko mums sniedz padarītais darbs un nevis to aplausu dēļ, kurā var nākt un kurā var arī nenākt. Ļaužu pūlis reti kad apstājas un apbrīno patiesi dīzenās parādības un, protams, ir vieglāka strādāšana, ja citi cilvēki atzīst tavu darbu, bet pasaules lielākie gari ir it līgsmi gājuši uz priekšu bez visas atzīšanas.

Beigās vēl, ļoti labas zāles pret idzību ir vērst savas domas nevis uz tevi pašu kā visu parādību viduspunktu, bet gan vairāk piegriezties strādāšanai priekš citiem.

Kā bērns es dažkārt biju idzības pilns, tagad, kā vīram man arī pa laikam ir jācīnās pret idzības demonu, bet es lūdzu Dievu, lai ļauj viņš man nomirt, iekams es palieku par vecu dadzi.

Šim vienkārši sacītām domām nebūtu gala noslēguma, runājot par idzību sakarā ar jaunības entuziasmu, sparū un spirtumu. Ja cilvēks pieveicis idzības lietuvēnu, kur lai viņš atrod ugunsgrūdu, pie kā aizdedzināt savu entuziasma lāpu. Uz to ir atbildējusi Anna Brigadere ar acinājumu: „Ir krituši troņi, ir atbrīvotas tautas, bet gara cīņa nav galā nekad. Vai tad nu nebūtu laiks latvju jaunatnei iziet šīs cīņas avangardē. Pret gara remdenību, seklumu, trulumu! Par gara brīvību, gara cēlumu un skaistumu! Tā cīņa neved uz bojā eju, bet uz dzīvību. Un tagad viņa kļuvusi vajadzīga vislielākā mērā. Tikai tad tā kļūtu īsts kungs savā dzimtajā zemē!“ Izrāvēt idzības sakni sevi, itē gara cīņas pulku pirmajās rindās lūk, pēc pirmā acu uzmetiena vienkāršs un viegls, bet īstenībā grūts, tik grūts darbs un ceļš, kāds darāms un ejams ikvienam mums. A.

Kārlis Rabācs.

Es slavēju.

No šīs dienas iznākušā krājuma „Vasara“. Lai tev dzīve kādu sāpju šķelta Moku biķers lai cik bijis grūts, Pirms nav gūlis smilšu kalns uz krūts, Slavē — ausma torņu galus zelta!

Tas tik miera palmu sevīm velta, Tas tik augļus rudensbā plūc, Kas visvairāk ilgo, kur nav būts, Sirds kaut simtkārt cīņu svelmē dzelta.

Lai tev gars kā asmens asi trīs Tad, kad šaubu uguns mēlēm baigām Dobji dūn kā pastars negaidīts!

Tici! — Iiksmās šalkās koki trīs Aprīli un gaiss no dzērvju klaigām, Rīts pēc ilgas nakts kad sagaidīts.

Olgerts Kučers.

Pavasaris.

Saule —
Debesu acs,
Gaiša mirdzuma
Sveicienā staro,
Strautos
Skajāk līgsmo udeņu nemiers,
Upes
Straujāk aizšūpo plotus,
Un uz pakalni delnas
Salapo birzis,
Ievas
Smaršo saldāk kā mila.

Un es zinu —
Nekas
Nebūs man tuvāks
Kā tas gaišums,
Ko dāvā pavasaris.

Gustavs Krauja.

Dziesma kviešiem.

Stati rindās tā kā zelts uz delnas,
Pāri saule svelminoši kaist,
Vairs jūs netur zemes rokas melnās
Un ap vārpām neskalosies gaiss.

Šodien esat jūs man tā kā brāļi;
Krūts elpa siltu prieku krāj! —
Jo cik vien spēj acis redzēt tāli,
Brūnās galvas sveicina un māj.

Laimīgs glāstu jūs ar roku smagu,
Kas no darba grūta sāj un smeldz:
Taču tam, kas tūrumā dzen vagas,
Vienīgs prieks, ko stāsta gaudu zelts.

Vai jums tad, kad atkal kūpēs lauki
Un viss prieks ar lapām lēni mīrs.
Nebūs skumji mazliet, kuslie draugi,
Man caur pirkstiem rāmi zemē birt?

Stati rindās tā kā zelts uz delnas,
Pāri saule svelminoši kaist,
Vairs jūs netur zemes rokas melnas
Un ap vārpām neskalosies gaiss.

Z. Z.

Martā.

Jau no tāliem kalniem
Laižas pavasar's.
Runā juntu kori,
Zeme, sniega svars.

Sašūpojas koki —
Putni, putni nāk.
Dzīve kā no jauna
Atkal jāiesāk.

Gaisi trīc tik vāri
Un pret sauli zied.
Sirdi vētrās kultu
Klusi krūts gied.

Atkusuši vēji,
Zeme, sniega svars.
Jau no tāliem kalniem
Laižas pavasar's.

Trikatas studentu biedrības 10 gadi.

Trikatas studentu biedrība 21. martā atskatas uz 10 gadu darbību. Biedrība dibināta 1921. g. martā, uz pazīstamā vēsturnieka P. Abula ierosinājumu. P. Abuls vadīja organizēšanas darbus un pirmos darbības gados izpildīja b-bas priekšnieka pienākumus. Starp pirmiem dibinātājiem vairāki pazīstami darbinieki: komponists Fr. Kiploks, Dailis teātra aktiers J. Mauriņš, agr. J. Lielmanis, agr. P. Jubazs, ārsts A. Mežits un c. Pirmo biedru skaits 23.

Vēlākos gados P. Abuls daudz darījis biedrību materiāli atbalstīdams, ziedodams prāvākas naudas summās biedrības darbības paplašināšanai un izveidošanai. Sarīkots lielāks skaits priekšlasījumu vakaru, kā Rīgā, tā arī provincē. Šajos priekšlasījumos vakaros blakus zinātniskām temām plaša vērtība piegriezta lauksaimniecības jautājumiem un to iztirzāšanai.

1926. g. Trikatā mira ilggadīgais draudzes skolotājs Jēkabs Mūrnieks. Trikatas studentu b-ba kopā ar viņa audzēkņiem nodibināja piemiņas fondu. Tika sarīkoti vairāki J. Mūrnieka piemiņas vakari, kā Trikatā, tā arī Rīgā, kur dzīvo apm. 200 viņa audzēkņi. Šopavas ar J. Mūrnieka kapa Trikatā cels pieminēkli.

Trikatas studentu biedrību viņas darbā daudz atbalstījuši — iekšlietu ministrs

E. Laimiņš, gen. J. Balodis, gen. Gopers un pulkv. R. Dambīts. Biedrība viņiem izsaka savu sirsnīgāko pateicību. Biedrības darbību patlaban vada priekšnieks stud. R. Kelpa.

21. martā Rīgā, Brīvības ielā 24, kooperatoru klubā, Trikatas studentu biedrība rīko 10 gadu darbības atceri ar vairākiem priekšlasījumiem, koncertu un deju.

Leo Petražicka. Tiesību un valsts teorija sakarā ar mācību pamatmērāli. (Uz emocionālās psiholoģijas pamatiem.) Pamata vilcienos no Kārļa Dugmaņa. A. Goļa apgādībā.

Emocionālā psiholoģija arvien iegūst noteikotāku vārdu tiesību psiholoģiskā izpratnē. Autors noskaidrojis tiesību un morāles dabu — izpētījis tās kā īpašas gara dzīves parādību klases. Šeit pavērti jauni ceļi arī tiesību teorijas metodoloģijā, kurus autors noskaidro ar savas lielās pieredzes un eksperimentālās psiholoģijas palīdzību. Petražickis dod vienu, vispārēju jēdzienu par tiesībām, kā imperatīvu — atribūktīvu psihisku parādību — īpatnēju emociju no ētisko emociju ģintās, kuras otra suga ir morāles emocijas, tīri imperatīvas psihiskas parādības, bez prasītāja, atribūktīvas puses. Tādā vispārējā jēdzienā tiesībām ir tikai viena nozīme — kā tiesībām vispār, kā sugas jēdzienam. Jo nevar vienu un to pašu parādību reizē jemt divas „nozīmes“, neuzrādīt, kas šī parādība ir pati par sevi. Tiesības objektīvā nozīmē nav pašas tiesības, bet ir tikai tiesību normatīvie fakti, no kuriem veidojas tiesību emociju intelektuālais sastāvs vienā no saviem elementiem. —

Tādējādi tiesības var būt tikai subjektīvas, bet arī šis nosaukums pēc Petražicka mācības iegūst gluži citādu saturu un nozīmi, nekā valdošā, ietasta jūrisprūdencē.

Kārlis Dugmanis ar šo grāmatu latviešu zinātniskā literatūrā aizpildījis lielu robu. Tiesību zinātnes un teoretiskā jūrisprūdencē. Cik savādi, — līdz šim latviešu juridiskā literatūra kalpojusi vienīgi praktiskiem mērķiem, tiesību teorijām nav bijis nevienas grāmatas.

Dzīves ciešanas.

(Dr. phil. T. Celma priekšlasījuma atstāstījums.)

Cilvēci, tās vēsturiskā attīstība, vienmēr ir nodarbinājusi ciešanu problēmu. Kāpēc cilvēkam jācieš un kā atrasties no ciešanām? Uz šiem jautājumiem visas reliģijas ir mēģinājušas rast atbildi un rast zināmu gandarījumu cilvēkam par viņa ciešanām. Vēsturē redzam, ka vieni dzīves ciešanas uzskatījuši kā pārbaudījumu, sagatavošanos nākošās dzīves svētlaimībai (kristietība), otri ka ciešanas iznīks līdz ar šo dzīvi — nebūtībā, nirvānā (Budisms) un trešie, ka ciešanas ir varonīgi pārspējamas (senie grieķi).

Tuvāk apskatot, analizējot ciešanas pēc to intensivitātes jāšķiro — afektas ciešanas, kas ir stipras lai gan ātri pārējošas, tad kaislību ciešanas, kas mazāk stipras, toties ilgstošas un noskaņu ciešanas, kas vidēji stipras un vidēji ilgstošas.

Pēc dabas ciešanas var būt fiziskas un garīgas. Fiziskās ciešanas saistītas ar cilvēka miesu — tās perifēriskas, kurpretim garīgās izriet no cilvēka gara — tās centrālas.

Apskatot ciešanas no ģenētiskā viedokļa, varam konstatēt atsevišķas ciešanu fāzes, sava ciešanu fāze mazbērnam, pusaudžam, jauniešiem u. t. t.

Ciešanas stāv sakarā arī ar cilvēka temperamentu, pieturēdamies pie parastā iedalījuma varam teikt, ka holēriķis uz ciešanām ātri un stipri reaģē, sangviniķis viegli un ātri. Vissliktākā stāvoklī, ciešanu ziņā, melanholiķis, kas uz ciešanām stipri un ilgi reaģē, turpretim vislabāk flegmatīķim, kas uz ciešanām maz un lēni reaģē. Salīdzinot kā reaģē uz ciešanām sievietē, kā vīrietis, jāliecinā, ka sievietē ir izturīgāka pret ciešanām kā vīrietis. To izskaidro ar to, ka sievietes stiprums uz ciešanām reaģē, tādēļ tās ātrāk notulinājas — top ciešanu panesošākas.

Viens no ciešanu cēloņiem ir nāves bailes — bailes no nāves. Šīs bailes uztur no vienas puses „kailās dzīvības“ instinkts, no otras — nezināšana. Nāves bailes ir bioloģiski nepieciešamas, tās attur dzīvniekus no sarežģītām dzīves situācijām. Arī cilvēks neapzināti ir padots šim instinktam, bez tam viņš vēl moka nezināšana, kas sekos pēc šīs dzīves, nāves. Gandrīz katru cilvēku moka šīs bailes, bet cilvēki parasti kaunās šīs savas jūtas atzīt, jeb arī neapzinās. Tā Tolstoju, Raini mocījušas nāves bailes.

Apmierinot fiziskās ciešanas trīs iespējamības — iznīcināt ciešanu cēloni, jeb samazināt prasības, kuŗu neapmierinātība rada ciešanas, jeb iemidzināt apziņu lai saplacinātu pašas sāpes neiznīcinot to cēloni — apreibināšanās. Ir mēģinājums fiziskās ciešanas izskaust garīgā ceļā ar pašiedvesmi, ciešanas ignorējot — Kue metode.

Cilvēks, garīgās ciešanas remdējot, mēģina vispirms tās mazināt ar fiziskiem līdzekļiem piem. rūpēdamies par savu mieru — uzturot veselību, jeb lietājot

narkotiskās vielas kā aizmiršanas līdzekli. Arī garīgo ciešanu cēloni, mūsu dienās zinātne sāk cītīgi pētīt un mēģināt to izskaust. Visa mūsu modernā psiholoģija iziet uz to, lai atsegtu garīgās ciešanas cēloņus. Kultūras cilvēks nejūtas vesels, viņš jūt sevi zināmu divatnību, konfliktu starp dabu un garu — starp apziņu un zemapziņu. Kultūras cilvēks mēģina rast līdzsvaru starp šīm divatnībām, ja viņš līdzsvaru neron, tad viņš jūtas iekšēji nestiprs, nebrīvs. Šādu cilvēka stāvokli līdzsvara trūkumu psiholoģijā apzīmē par psihoneirozi. Vienīgā izeja no šāda stāvokļa — rast zudušā līdzsvaru.

Arī individuālpsiholoģija grib cilvēku atbrīvot no kultūras radītām ciešanām izpētīt pašu individu, atrast viņā tos kļūmīgos motīvus, kas viņu izsītuši no līdzsvara un uzvest to atkal uz pareizā ceļa.

Daži mēģina ciešanas apmierināt ar aizmiršanu, traucoties ātros ceļojumos, gūstot arvien jaunus iespaidus.

Daži mēģina nocietināties pret ciešanām piem. kā senie grieķi — lai nekādās dzīves situācijās nezaudētu līdzsvaru.

Pesimisms ir uzskats, ka nav vērts dzīvot, tādēļ ka ciešanas par daudz. Pesimisti mēģina pat pamatot savu uzskatu zinātniski, jemot piem, eksperimentālas psiholoģijas pētījumus. Piem. ka cilvēka tiksmes sajūtām ir tikai viens sliekšnis, kamēr netiksmei — divi u. t. t. Sopenhauers izteicies — brīži kuŗos mēs neciešam ir baudu brīži.

Pat pastāv uzskats, ka ciešanas ir zināmi baudu brīži pēc kuŗiem cilvēks tiecās ja tas sajūt jūtu vieamību.

Neskatoties uz tām fiziskām un garīgām ciešanām, kuŗas cilvēks spēj remdināt ir vēl tādas ciešanas, ko cilvēks nespēj remdināt — neizslēdzošas ciešanas. Kā tās remdināt?

Šeit dalās divi uzskati. Vai nu uzskatīt šīs ciešanas par taisnīgām piem. no reliģijas, jeb paliekt pieredzes sfairas robežas ciešanas neattaisnot. Žīdu reliģija un kristietība ciešanas uzskata par taisnīgām, par sodu, tās grib dzīves ciešanas mīkstināt ar atmaksu nākošā dzīvē. Buda māca, ka ciešanas nav bezgalīgas, ka tās ir iznikstošas. Un beidzot visi sociālie reformatori grib dzīves ciešanas mazināt ticot nākošās zemes dzīves labklājībai. Tie ir ticības skati kas nav pietiekoši motivēti.

Seno grieķu dzīve bija traģisma pilna. Saulainais un gaišais atspīdums grieķu mākslā bija tikai kompensācija traģiskai dzīves uztverei. Grieķi ciešanās atrada tikai vienu izeju, proti varonību. Cilvēkam vajaga ar varonību pārspēt dzīves ciešanas, apzinoties, ka neviens viņam nevar palīdzēt. Tas ir seno grieķu ceļš caur dzīves ciešanām ko arī mūsu dienās Romens Rollāns sludinā — piejemt dzīvi tādu kāda viņa ir, ar visām ciešanām. Tādēļ, pie dzīves realitātes, ir nākotnes sauciens. A. Sk.

jūnijā. Pēc apm. 4 stundu brauciena pa šķērām sasniedzam Stokholmu. Ļsas muitas formalitātes — un esam vaigu vaigā ar šo „ziemeļu Venēciju“. Tūlīņ acis krit straujā ielas kustībā ar savu savādību: uz priekšu visi dodās pa kreiso pusi. Arī mums vajadzēja ielūst šai straumē un pierast ceļu griezt pa kreisi, nevis pa labi. Atzīmējams, ka arī Stokholma ir „amerikanizējusies“ tai ziņā, ka pie vislielākās vēribas nevarēja saskatīt neviena zirga. Pati pilsēta ar savām masīvam celtnēm atstāj tādu pašu iespaidu, kā masīvie granītu kalni: nami bez raibām fasādēm — vienkārši, bet ļoti gli. Uzkrīt tīriba un kārtība pilsētā, tas pats sakāms arī par tās nomalēm. Zilie Melāra un jūrasliču — šķēru ūdeņi piešķir šai ziemeļu pilsētai „ziemeļu Venēcijas“ titulu. Bet ne no pilsētas vien noskātāma šīs zemes sejš. Tādēļ sēžamies elektriskā ātrvilcienā un uzsākam savu, tuvu pie 1000 km., garo ceļojumu pa Vidus-Zviedriju.

Ar neparastu ātrumu rauj prom elektriskais vilciens mūs no Stokholmas, cauri tuneļiem, tad gar stāvam klints sienām un pāri līdzenumiem, kuŗos nelielu koku pudurišos snauž sarkanās zviedru mājiņas. Ātrums tāds, ka tuvākie priekšmeti iezīmē tikai neskaidru pelēku svītru. Bet par to dzelzceļu

Akadēmiskā dzīve ārzemēs.

Grieķijas universitāšu reorganizācija.

Grieķijas valdība uzaicinājusi vācu profesoru Caratheodoris izvest plašu reorganizāciju Atēnu un Soloniku universitātes. Šis uzaicinājums ir modinājis Vācijā dzīvu interesi par Grieķijas universitātem. Nav profesoram Caratheodoris viegls uzdevums pārveidot Grieķijas universitātes no pašiem pamatiem, pieaicinot grieķu profesorus un kopīgi izstrādājot jaunu reglamentu, pēc kuŗa jāievēd jauns mācības plāns, studentu disciplinārā kārtība, jāizlemj jautājumi par higiēnu un studentu ārstēšanu, jāregulē pie universitātem pastāvošo institūtu darbība, kā bibliotēku, lasītavu, laboratoriju, muzeju, slimnīcu, vingrotavu u. c.

Atēnu izglītības ministriem ir jau grieķu profesori un studenti snieguši dažus reorganizācijas priekšlikumus. Vairums profesoru ir principiāli par divgadīgu senāta vēlēšanu tagadējā viengadīgā vietā. Arī rektoru grib izvēlē pēc ārzemju parauga uz trim gadiem. Tāpat izteic vēlēšanos ievēlēt kūratoru.

Šim prasībām pretim nostājas profesora Oeconomos priekšlikums senāta sēdesatvietot ar profesoru ģenerālsapulci. Oeconomos priekšlikumu atbalsta profesoru vairākums. Arī saimnieciskā ziņā vēlamas pārmaiņas. Mācības katēdru skaitam jābūt no 18—24. Par profesoriem jāieceļ ar dēkrētu tikai tie, kas ieguvuši doktora diplomu un izdevuši darbus, kas sniedz jaunus pētījumus zinātnes laukā.

Lai gan par minētām prasībām un priekšlikumiem vēl diskutē, tomēr ar 1930./31. mācības gadu ir jau sākusies

dažu reformu realizēšana. Ievērojamākā no tām ir filosofijas fakultātes sadaļšana: 1) filosofija un literatūrā, 2) vēsturē un arheoloģijā. Pārbaudījums, kuŗus noturēja katra gada beigās, apmaina ar vispārējiem pārbaudījumiem pēc trim gadiem.

Arī studentu organizāciju dzīvē sa gaida pārmaiņas. Senātam būs jāiepaizstājas ar katras organizācijas centieniem. Politiskus mērķus organizāciju dzīvē neatzīst, bet gan tikai zinātniskus un labdarīgus. Katras organizācijas vadītāju personu skaitā jābūt vienam profesoram, kam jāseko organizācijas darbības gaitai un redzot organizāciju pārkāpjam savus mērķus tā jālikvidē.

Teoloģijas fakultātei Atēnās un Solonikos ir atkalsavi reorganizācijas priekšlikumi. Viņi prasa, lai universitātes profesoru ģenerālsapulce būtu augstākā instance universitātē. Kas zīmējas uz studentu organizācijām, tad teoloģijas fakultāte atzīst tikai „studentu klubu“, pie katras universitātes. Šis klubs jāsadala pēc fakultātem — sekcijās, kuŗās ietilptu arī profesori, lai tadā kārtā būtu pastāvīgs kontakts profesoru un studentu starpā.

Studentiem, kuŗiem vēl jāiet kara klausībā, jāapmeklē speciāli kursi, kas ievēdami, lai sniegtu militāru izglītību. Obligātoriski jāklausās nevien savi priekšmeti, bet arī izvēlētai specialitātei radniecīgie priekšmeti. Tāpat obligātoriski jāiemācās viena svešvaloda. Medicīnas fakultāte prasa ierīkot universitātes slimnīcu, kuŗā varētu studenti praktizēties.

No sacītā skaidri redzams, cik nepieciešama ir grieķu universitāšu pārveidošana.

Lietuvu studenti Alpu kalnos.

US ārzemju darbība nav aprobežojusies vienīgi ar piedalīšanos SELL sacīkstēs, bet rīkotas arī vairākas ekskursijas — lai minam basketbolistu Eiropas turneju, piedalīšanos stud. Olimpiādē Darmštātē u. c. Šādu braucienus nozīmē mūsu sporta propagandas laukā nav noliedzama, tomēr visās šīs ekskursijās dalībniekiem galvenā vērtība jāpiegriež sacīkstēm, un viņi samērā

maz dabū iepazīties ar attiecīgās tautas kultūralo dzīvi. Lai šo trūkumu novērstu, būtu vēlamas sarīkot arī tūristu ekskursijas, kas nebūtu saistītas ar sacīkstēm. Klātpieliktais uzņēmums, kuŗš rāda lietuvis studentus profesora B. Simoga vadībā Alpu kalnos, rādā, ka mūsu kaimiņi, kuŗi sporta laukā gan parasti paliek aiz mums, šai ziņā aizsteigušies mums priekšā.

Stud. agr. Kārlis Kalniņš.

Granītklinšu zeme — Zviedrija.

(Nolasīts stud. b-bas „Ataugas“ referātu vakarā).

Skaista savu pirmatnējo šķautņaino iegu — granītkalni veidojumā ir šī mūsu ziemeļrietumu kaimiņiene — Zviedrija, kuŗu no mums šķir ap 26 stundu garais jūras ceļš. Mums nepierasta klintāja veidā izkāpj no jūras šī zeme. Sarkani pelēkās klintīs zem saules un sala iespaida saplaisājušas, radīdamas diezgan asus šķautņojumus. Daba uz šīs nepateicīgās augsnes tomēr mēģina veidot dzīvību: klints spraugās sev bartbu meklē sakropļoto priedīšu un eglīšu saknes, bet viņu paēnā izplešanās vienīgā zemsega — ķērpji. Starp klintīm ved šauras spraugas zemes iekšienē: tās Zviedrijas šķēras, kuŗas vietām kļūst tik šauras, ka tikko kuģis spēj izbukt. Pēc tāda šauruma ir atkal mazliet plašāks zilā ūdens klajums, pa kuŗu viegla vējiņa dzītas peld neskaitāmi daudz baltās jachtas, jo, kā zināms, zviedri ir ļoti lieli bufošanas sporta cienītāji.

Uz nelielā igauņu tvaikoņa „Vaza“ esam kādi 200 cilvēki — Latv. Lauks. Centrāl. rīkotās lielās agronomijas darbinieku un lauksaimnieku ekskursijas dalībnieki uz Zviedriju pag. gada

biļetes ap 3 reizes dārgākas kā pie mums. Lielāko ceļojuma laiku tādēļ nobraucām automobiļos, jo Zviedrijas zemes ceļi tiešām priekšzīmīgā stāvoklī: tie līdzenuma ziņā pat cienīgi var nostāties blakus mūsu šosejām.

Vidus-Zviedrija raksturojas ar saviem plašajiem līdzenumiem un daudzajiem ezeriem un ezeriņiem. No līdzenumiem strauji izkāpj granītklinšu bluķi — kalni, kas pa lielākai daļai mēdz būt apauguši ar mežiem, bet netrūkst arī pilnīgi kailu akmens kalnu. Še novietojusies arī zviedru lielsaimniecības — muižas, ap 500—600 ha. lielas, kuŗas dažubrīd pat līdz 50% no zemes kopplatības iegūta, nolaižot kādu ezeru. Jāatzīmē, ka Zviedrijā kultūrtechniķu uzdevums bez parasto meliorācijas darbu vadības vēl ir taisni organizēt lauksaimniecībai izmantojamas zemes iegūšanu, nolaižot ezerus. Šis ir ļoti grūts un dārgs darbs, jo daudzkrāt, lai ezera dibenu pārvērstu par auglīgu druvu, ūdens aizvadīšanas nolūkā noteka jāizkaļ cauri granītkalnam un ūdens mākslīgai pārvietošanai jāierīko pumpstacijas. Tomēr prieks redzēt auglīgu druvu, kur nesen viņņojs ūdens.

Dažus vārdus par zviedru lauku sētām. Zviedris tura par kaunu, ja kāda no viņa ēkām nebūtu sarkani krāsota. Tādēļ arī šai viņu iemīļotā krāsā krāsotas itin visas ēkas: sākot ar dzīvojamo ēku

un beidzot ar sienu šķūnti pļavā. Ekas celtas visas no koka, retāk no ķieģeļiem, bet no laukakmeņiem gandrīz neviena, lai gan to tur tik daudz, ka pašas mājas bieži tieši uz akmens celtas. Sēta atstāj tiešām gliu iespaidu: celiņi visi ar biezu rupju granti nobērti, jo grants viņiem viegli dabūjama un tā ļoti laba. Arī istabas iekšpusē tikpat gliuti: viss tīrs un ļoti labā kārtībā — nekas nav izvaidīts. Rūpēties par mājas glītumu ir zviedrietis uzdevums un viņa arī tiešām ir istā sētas dvēsele. Lauka darbus veic tikai vīrieši. Zviedrietis ir tipisks ziemeļnieces: slaida auguma, gaišu ādas krāsu, gaišiem matiem un zilām acīm. Jr arī diezgan liels procenta tumšmatainās, bet citādi tās neatgādina dienvidnieces. Zviedru tauta, kā zināms, ar slavas pilnu pagātni, uz kuŗu arī tā ir lepna: grūti gan laikam kautkur citur būs sastapt tik plašu un rūpīgi krātus etnografiskos materiālus, kā šeit. Augsti tā ciena kultūras cilvēka satiksmes formas, jo zviedri patiešām veci aristokrāti — saprotams, ne pie mums valdošā naudas aristokrātisma nozīmē. Daba nelutina šo ziemeļu tautu: sūrā darbā tā cēlusi savu labklājību. Zviedri neatceras, kad piedzīvojuši kaŗus un revolūcijas. Vienīgi darbs ir šīs zemes labklājības pamatā.

Vītauta Dižā Ūniversitātes studenti — sportisti.

Latvijas Ūniversitātes sportistu kopgrupa, sakarā ar „ŪS” gadasvētkiem.

Vairāk lietderības un iecietības.

Kaut gan ar katru jauno studentu padomes sastāvu arvienu vairāk zūd viņas politiskais raksturs (vismaz ārēji), tomēr, diemžēl, vēl arvienu netiek aizmirsti tie nekultūralie pajemieni, kādi tiek izlietāti mūsu „lielajā politikā”. Pārāk augstu tiek vērtēta sīkā prestiža lieta un pārāk zemu istā lietderība. Piemēru ir daudz. — Kā kāds lietderīgs ierosinājums nav nācis no studentu padomes lielākās frakcijas, tad pēdējā cenšas šī attiecīgā projekta vai ierosinājuma realizēšanu nobremzēt pat tad, kad nobalsojot ir jau atzinusi (vai spiesta atzīt) jauninājuma nepieciešamību.

Uzkavēšos pie divi šādiem gadījumiem.

Pirmais jautājums skar visas studentu padomes darbības racionālizēšanu — tas ir vienotņu ierosinājums par statistiskā biroja noorganizēšanu. Kaut gan studentu padome principiāli par šī ierosinājuma izvešanu deva vienbalsīgu piekrišanu, tomēr divi gadu laikā esam tikuši tikai līdz kādas stasistiskā biroja komisijas ievēlēšanai. Un no vienkāršas tehniskas darba iestādes statistiskais birojs ir pārvērties par smagu studentu padomes ievēlētu komisiju. Studentu padome atvēlēja arī Ls 500.— savā budžetā st. biroja darbības iesākšanai, vienotņu frakcija minēja kandidātus biroja vadītāju postenim, bet tā kā šis ierosinājums nebija nācis no „pašu mājām”, kandidāti nebija „pašu laudis”, tad lietu lielākā frakcija nobremzēja un noguldināja pašvaldības komisijā. Bet pēdējā — beigās cēla augšā, tikai komisijas veidā.

Otrs jautājums piegrīžas studentu padomes sporta komisijas darbībai. Pēdējā savu aktivitāti sāka parādīt tikai 1928. gadā, kad arī pastāvošā L. ū. akadēmiskā sporta b-ba

ievadīja sarunas ar stud. padomes sporta komisiju par kopdarbību. Beigās arī L. ū. a. s. b-ba likvidējās un nodeva savas funkcijas un inventāru sporta komisijai. Iesākās intensīvāka sporta komisijas darbība, kas izēmējās divi virzienos. — Vienā virzienā strādāja korporāciju pārstāvis, un šis virziens saskanēja ar parasto sporta biedrību darbības vidu, kur galvenais ir sacīkstes, rekordi, svintbas un reprezentēšanās. Otrs virziens, kurā strādāja vienotņu pārstāvis, nenoliedza ārējo propagandu, sacīkstes, bet arī uzsvēra, ka darbojoties šai virzienā, darbība ieiet pārāk šaurās sliekšņos un „Ūniversitātes Sports” tādejādi nepilda to uzdevumu, kas tam kā studentu pašvaldības un pašdarības organam piekrit. Tāpēc ārējo darbību nepieciešams atstāt otrā vietā, pirmā vietā noliekot pašu fiziskās audzināšanas darbu, ieinteresējot un ieraujot viņā visus studējošos. Šim nolūkam tika iesniegta rūpīgi izstrādāta fiziskās audzināšanas kartiņa, kurā bija paredzēta: 1) visu studentu veselības pārbaude — obligātoriska un regulāra, 2) atzīmes par piedalīšanos fiziskās audzināšanas grupās, 3) atzīmes par fizisko spēju pārbaudes rezultātiem. Kartiņas vajadzība un nepieciešamība tika principā pieņemta 1929. g. rudens sēmesī, reizē ar ierosinājumu stipendiju un lekciju naudas atsvabināšanas komisijām, ievērot minētās kartiņas atzīmes pabalstu piespriešanā studentiem. Fiziskās audzināšanas kartiņas ieviešanai piekrita arī studentu padomes prezidijs, bet tehniskā ieviešana atkarājās tikai no ūniversitātes padomes piekrišanas, kas arī bija sagaidāma. Tomēr līdz šim studentu padomes prezidijs un „Ū. S.”

neko nav darījis šī atzītā ierosinājuma realizēšanā...

Pa šo laiku arvienu atskanējušais balsis, ka studentu veselības stāvoklis ir kļuvis ļoti vājš. Esam nonākuši pat tik tālu, ka lasām laikrakstos kaķa klausības komisiju atsauksmes, kurās studentu un ūniversitātes absolventu veselības stāvoklis atzīts pat par ļoti bēdīgu... Vai tālāk vairs lai ļaujām notikumiem iet šādā virzienā?

Un pēkšņi studentu padomes priekšsēdis intervijā laikrakstu žurnālistiem paskaidro, ka „Ū. S.” ierosinājis ieviest fiziskās audzināšanas un veselības kartiņu. Jāvaca viņam, kur šis projekts gulēja šos pāris gadus? Bet es taču piemirsu, ka... ierosinājums nebija nācis no korporāciju puses... Tad jau viss saprotams kļūst.

Kamdēļ nav realizēts lēmums par grupu vadītāju kursu noturēšanu, kas tik nepieciešami studentu masu ievadīšanai fiziskās audzināšanas darbā. Instruktors Grāsis arvienu papildinādamies savās zināšanās, izveidojies par diezgan labu savas lietas prātēju, bet tomēr viens nespēj apkalpot visas grupas, jo bez tam vēl saistīts pie sīkiem tehniskiem darbiem. Rezultāts: vadītāja nekārtīgas ierašanās dēļ jau ir sairusis vairākas vingrotāju grupas. Turpretī sagatavojot pienācīgu skaitu vadītāju no pašu studentu vidū, dalībnieku skaits grupās un arī grupu skaits (izinānotojot ilgāku laiku vingrotāvu) strauji augtu.

Šie gadījumi ir tikai raksturīgākie. Studentu interešu labā jāvelas, lai turpmāk lielākā studentu padomes frakcija mazāk skatītos uz pašreklāmu, bet vairāk vadītos no lietderības principa un solidas iecietības.

Arv. Nusbergs.

Lietuvas studentu ieradusies Rīgā.

Apciemojot Latvijas ūniversitāti un nododot draudzības vizīti latvju stud. organizācijām, atbraukuši no Kaunas 13 lietuvju studentu. No Lietuvas ūn. stud. padomes, kā pārstāvis ieradies A. Baliūnas, no „Lietuvos Studentas” redakcijas A. Briedis, — no „Neo-Lithuania's” — Zabaraukas, Vanagas, Dirdžys, — „Fraternitas Lithuanica” — Kubilins, Pakalniškis, — „Romuva” — Kalvaitis, — „Sarūnas” — Mentinaitis, — „Fraternitas Juvenum” — Birmanas, — „Samogitios” — Tumas, — „Filiae Lithuanie” — Vokietaityte, — „Filiae Samogitiae” — Volteryte.

Jautājums nacionālās kultūras apoloģētiem.

Lai dzīvotu — latviešiem nepieciešami bija iekarot saimniecisku neatkarību, kļūt par politiskās dzīves virzītāju spēku noteicējiem. Lai panāktu to — latviešiem bija jāiem iespējams ko sniedza intelekts. Šim mērķim tas bija vienīgais un dērgais cīņās ierocis.

Latvietis uzvarēja. Bet — ar kādiem upuriem! Upurējot cilvēcīgo momentu valsts abstrakcijai un individuālo rosmi — nedzīvai sabiedriskai schēmāi. Un citādi nevarēja būt! Jo nevarēja, kā no plaukta nojemt sabiedriskās daudzveidības noslēpumu atslēgas. Uzvarētājs tagad palicis par uzvarēto. Pēdējo glābiņu redz vēl dzīves mehanizēšanā, šablonizēšanā. Šķiet, ar savu kultūru atgādinām mēchanisko Amērikas un Krievijas kultūru, kur pazudināta personības vērtība nedzīvā, nežēlīgā schēmā, kur pašā dērgi sagandēts dzīvais dzīves pirmsākums un kur valda kaili — neierobežotais intelekts. Vistuvākais cilvēks mums palicis par paziņu, vienkāršu dzīves biedri, — jo intelekta gaismā mīlestība ir un paliek savstarpēja noruna, — ko var norunāt, var aizrunāt, vai vienkārši atsaukt. Kailais intelekts nedod nekādu garantiju par mīlestību, par godīgumu, par draudzību, — nekā — no tā, ar ko dzīve ir skaista un bagāta.

Tiesa, — cildeni un pilnīgi garīcīnijas par nacionālās valsts abstrakciju (schēmu), — bet vai mūsu jūtas no tā palikušas cildenākas, pilntgākas? Iekārotā schēmā mēs esam. dažkārt nelaimīgāki par ūdens pilieni, kas uzkritis karstai pannai. Nav jāaizmirst, ka intelekts ir tikai cīņai ierocis. Intellektam nav nekāda iekšēja attaisnojuma, ja dziļas un apgarotas jūtas nenoteic tā izlietāšanas veidus.

Intellektuālā kultūra! — patiesi, tāda kultūra līdzīga karstai pannai uz kurās viss izkūp, kur ārējās labklājības dēļ ved nežēlīgu iekšēju pašnīcināšanas cīņu un kur mīlestība samainīta ar labdarību. Intellektuālā kultūra nedod nekā no tā, ar ko nacionālā kultūra ir skaista un bagāta.

Bet kas ir nacionālā kultūra? R. Voicans.

Ūniversitātes ziņas.

Trešdien, š. g. 25. martā plkst. 11. dienā ūniversitātes aulā ārsts Jānis Vilde aizstāvēs savu doktora disertāciju par tematu: „Patoloģiski-anatomiski pētījumi par lepras slimnieku centrālo nervu sistēmu”.

Piektdien, š. g. 27. martā, plkst. 10 diena, ūniversitātes aulā, filol. un filosof. fak. doc. Pēteris Kīķauka aizstāvēs savu doktora disertāciju par tematu: „Mēteres de la poésie grecque monodique”. L. ū. chēm. fak. stud. b-ba sarīko sestdien 21. martā plkst. 20. Stud. Pad. Virtuves telpās (L. Vērmaņa parkā) Tējas vakaru.

Programmā: prof. Dr. chēm. A. Jāneka referāts un mūzikāli priekšnesumi ar sekojošu viesīgu sadzīvi. Piedalīšanās maksa biedriem Ls. 2.—, ieviestiem viesiem Ls. 3.—

Aug jauna zinātnieku saime.

Ūniversitātes padomes sēdē 4. martā atstāja pie ūniversitātes mat.-dabas zin. fak. cand. math. Jāni Tomsonu un cand. math. Ernestu Medni, pie filoloģijas un filosof. fak. — cand. hist. Marģeri Stepermani; cand. oec. Robertu Rozi pie bankas politikas katedra. Atstāj vēl uz vienu gadu pie tiesību filosofijas katedra cand. iur. Lotaru Šulcu, tāpat cand. theol. Albertu Freiju pie sistemat. reliģ. zinātnes katedra. Dr. theol. hon. c. Teodoru Grinbergu ievē-

lēja par privātdocentu pie praktiskās teoloģijas katedra. Nolēma ieteikt kultūras fonda domei piešķirt stipendijas no tām summām, kas paredzētas jaunu zinātnieku sagatavošanai, atstātiem pie ūniversitātes lauksaimniecības fak. agronomam L. Bramanim un tautsaimn. tiesību zin. fak. kandidātam cand. iur. Arn. Rūsim ceļojumam uz ārzemēm studiju nolūkos. Piešķirta ārzemju komandējumus prof. P. Šmitam uz Leidenas kongresu, prof. Fr. Balodim uz Varšavu un Berni.

Mechānikas fakultāti beiguši ar inženiera elektrotehnikā gradu: Michailis Falkovs, Arnolds Pampe un Mozus Vitenbergs; veterinārmedicīnas fak. ar vet. med. gradu — Mikēlīs Lazdiņš, Eifinija Dombrovskis-Kalniņš un Rūdolfs Zariņš; tautsaimniecības-tiesību zin. fak. ar cand. iur. gradu — Mirjama Barkans, Jēkabs Vitoliņš,

Boriss Vizbuliņš, Eliāss Barkans, Anna Gulbis, Hugo Kārklis, Jānis Palkavnieks, Ludvigs Pilups, Kārlis Rechtsprechers, Velta Sārkans, Jozefs Visockis, un ar cand. gradu — Fricis Gūtmanis, Fricis Kalniņš un Adrians Tilpiņš; filolog. filosof. fak. ar cand. hist. gradu — Edite Mellandis un Elfrīda Ledaine, ar germaņu filol. cand. gradu — Lūcija Grāvelis un ar paida grāģijas cand. gradu — Pēteris Mežulis. — Apstiprināja ievēlētos studentu tiesas tiesnešus: Verneru Aboliņu, Robertu Lapsiņu, Austru Raudzeņu, Hariju Jānsou, bet par to substitūtiem: Kārlī Vanagu, Arvidu Voitkusu, Arvedu Bajinski un Lacaru Hochmani un statutu komisijā studentu pārstāvi V. Saulīti.

Ūniversitātes sēkrētārs A. Valdmanis š. g. 6. martā atskatījās uz saviem 35. darbā pavadītiem gadiem. Savas gaitas tas uzsācis Rīgas politechnikumā kā sēkrētāriata

Vītauta Dižā Ūn. studenti-biologi anatomijas seminārā.

darbvedis. Vēlāk iecelts par sēkrētāru. Šo amatu viņš ieņem arī tagad. Savā darbā viņš ir ļoti iecienīts kā no studentiem, tā arī no ūniversitātes mācības spēkiem. Novēlam ū. sēkrētāram A. Valdmanim vēl ilgi strādāt mūsu ūniversitātē.

Nekrologi.

Isā laikā L. ū. mēchanikas fakultāte zaudējusi divus mācības spēkus: vecāko docentu **Vladimīru Vencelidesu** un prof. **Reinholdu Feldvēgu**.

Vladimīrs Vencelides dzimis 1882. gada 30. janv. Pēterpilī. Studijas uzsācis Pēterpilī tehnoloģijas institūtā, bet no 1901.—1905. g. studē Rīgas politechn. institūtā mēchanikas nodaļā. No 1905.—1907. g. strādājis praktiskā darbā Partzē un Darmštātē. 1908. gadā Vencelides beidzis Rīgas politechnikas institūtu ar inž. tehnologa gradu. No 1908.—1909. g. viņš papildinās vispārējās zinībās, studējot Berlīnes universitātē filoloģiju. No 1918. g. sācis darboties Rīgas techn. augstskolā kā asistents un vēlāk L. ū. mēchanikas fakultātē kā docents automobiļos un lidmašīnu dzinējos.

Pret studentiem Vencelides bija vienmēr laipns un ļoti korrēkts: mēch. fakultātes studenti viņu atcerēsies kā izpalīdzīgu un sirsniņu vadītāju, pie kura varēja vienmēr ar palāvību griezties dēļ padoma.

Ar. prof. R. Feldvēgu L. ū. mēch. fakultāte zaudē vienu no vecākiem mācības spēkiem, jo ar Feldvēga vārdu saistās mūsu tagadējās mēchanikas fakultātes noorganizēšana.

R. Feldvēgs dzimis 1874. g. 22. janv. Lodzā, Polijā. 1892. g. pabeidzis Lodzas vidusskolu. Pēc vidusskolas beigšanas vienu gadu strādājis kā vienkāršs strādnieks kādā Lodzas mašīnfabrikā un 1893. g. rudenī iestājies Rīgas politechn. institūta mēchanikas nodaļā, kur beidzis 1899. gadā ar uzslavu. Līdz 1900. g. bijis par skolotāju tehnikumā, Varšavā; no 1900. g. divus gadus strādājis par tvaikmašīnu inž. Saksijas maš. fabr. Hemnicā, pēc kam atkal līdz 1905. g. par skolotāju Varšavas tehnikumā. Ar 1905. g. viņš uzsāk zinātniskas gaitas Rīgas politechn. institūtā kā docents. No 1911.—1915. g. profesors politechnikumā un celmašīnu nodaļas vadītājs mašīnu fabr. „Mantel” Rīgā. Nodibinoties Latvijas universitātei, Feldvēgs aktīvi piedalījies mēch. fak. noorganizēšanā, kur vēlāk strādā kā profesors mašīnu elementos.

Jau pirms diviem gadiem viņam nervu slimības dēļ bija jāatstāj darbs universitātē; vēlāk traucējumi nervu sistēmā palielinājās un noveda nopelniem bagātu profesoru kapā.

Feldvēgs dzīvi interesējās par augstskolas dzīvi un studentiem, dodams vērtīgus aizrādījumus ne tikai savos tiešos mācības priekšmetos, bet arī attiecībā uz vispārējo studiju gaitu un praktisko dzīvi pēc augstskolas. Viņš vienmēr dzirkstīja asprātībās un tā filosofiskie aizrādījumi par studiju darbiem un daudziem plašākiem dzīves jautājumiem paliks mēchanikas fakultātes studentiem arvien dzīvā atmiņā.

Studentu padomes grāmatnīcas komisija nolēmusi šogad izdarīt lielāku remontu grāmatnīcas telpu iekārtā. Grāmatnīcas komisija nodibinājusi ciešus sakarus ar vairākām Vācijas grāmatrūpniecības firmām un turpmāk grāmatu pasūtījumus nokārtos iespējami visātrākā laikā.

„Lielā diena“ Studentu padomes

19. marta plēnārsēde.

Vai tur vaintgs pavasaris, kas jau tepat — durvju priekšā, vai Rīgas pilsētas domes vēlēšanas, kas arī nerovē gan „lielos”, gan arī „mazos” politiķus, bet jāatzīst, ka tik interesantu sēdi kā 19. martā, studentu padome sen nebija pieredzējusi. Jaunais pārkārtojums sēžu zālē ar jauno runātāju tribīni blakus prezidija galdam jau tūlīt ienesa savādāku noskaņojumu. Atsevišķie bloki un frakcijas vēl steidz pārrunāt svarīgākos d. k. jautājumus, g. k. budžeta projektu. Un tamdēļ atkal sēdi atklāj ar tradicionālo nokavēšanos, — pl. 17.-45.

Tā kā budžeta projekts 1931. gadam frakcijām piesūtīts un izdalīts tikai sēdes dienā, tad frakcijas ar jauno budžeta projektu nebija paspējušas sīkāk iepazīties. Prezidijs budžeta komisijai savu projektu nodevis 10. martā, bet tā līdz šai plēnārsēdei nebija paspējusi visu saimniecisko komisiju budžeta projektus apspriest. Lai jauno budžetu nepieņemtu nepārdomātu, tad stud. b-bu bloka vārdā P. Zariņš (Vienotnes) ierosināja šinī sēdē apspriest budžetu tikai pirmā lasījumā un otro un trešo lasījumu atlikt uz nākošo sēdi. Šim priekšlikumam pievienojās arī korporācijas, bet sociālistisko studentu pārstāvji ierosināja jaunā budžeta projektu šinī sēdē nemaz neapspriest. Izrādījās, ka sociālistisko studentu frakcija budžetu lietu līdz šim ignorējusi, nesūtīdama savu pārstāvi budžeta komisijā, kamdēļ studentu padomes vairākums uzskatīja šādu rīcību par nepieļaujamu un nolēma tomēr šinī sēdē apspriest budžeta projektu pirmā lasījumā.

I. Protokolu piejēma bez sevišķiem iebildumiem.

II. Prezidija ziņojumos priekšsēdis R. Rakovskis ziņoja, ka par virtuves pagaidu pārvaldnieku pieņemts līdzšinējais virtuves komisijas priekšsēdis K. Gulbis, bet par nama pārvaldnieku līdzšinējais J. Spilva.

Ū. S. uzdots noslēgt ar Rīgas pilsētas valdi līgumu par trampina laukuma nomāšanu Meža parkā.

Prezidijs nolēmis izmaksāt bij. studentu padomes priekšsēdim kom. E. Rempem Ls. 400. — sakarā ar kādreizējo E. Rempes braucienu uz C. I. E. prezidija sēdi Berlīnē (1928. g. I). Pret to plēnārsēdē gan paceļas vairāki iebildumi, bet vairākums nolemj Rempem minēto summu izmaksāt.

Jaunieģādāto tribīni pirmais izmēģina J. Robežnieks (soc.), protestēdams pret šādu vecu un neskaidru rēķinu akceptēšanu. Bet panākumu nav.

Studentu padomes ārlietu biroja loceklis kom. A. Raudzeps nāk ar asu protestu Latvijas vācu tautības studentiem un arī stud. padomes vācu frakcijai sakarā ar Latvijas vācu studentu savienības neļoļālu izturēšanos pret latvju tautu, valdību un Saeimu Māras baznīcas jautājumā. Lietas apstākļi šādi:

Jansons (vācu studentu savienības pārstāvis) pārsteigts par to, ka šādu politiskas dabas jautājumu sakarā ar Māras baznīcu ienesot studentu padomē.

Laškops (soc.) amizējas par brīnišķām lietām, kas notiekot studentu padomē — viens korporāciju frakcijas loceklis uzstājas pret otras korporācijas locekli (Raudzeps ar Jansonu abi ir korporāciju locekļi un sastāv P. K.)

Atskan vairāki saucieni — „Nu gan vajadzēja radiofonam pieslēgt!” u. c. smieklī.

Antipovs (minor.) protestē pret Raudzēpa izteicienu par itkā minoritāšu apvainošanu: Politiskā pārliecība esot katra personīgā lieta.

Robežnieks (soc.) aizrāda, ka sociālisti šinī jautājumā neieņemtais — tā esot pašu korporāciju savstarpēja ķilda.

Pilsonisko studentu organizāciju pārstāvji turpreti aizrādīja, ka nacionālos jautājumos visiem latvju studentiem jāiet kopā, kaut arī politiskos jautājumos ietu dažādus ceļus.

Jansons (vācu fr.) atzīstas, ka š. g. 27. februārī Rīgā notikušā vācu studentu savienības sapulcē tiesām esot pārrunāts Māras baznīcas jautājums.

Nobalsojot studentu padome piejēma Raudzēpa iesniegto protesta

revolūciju pret vācu studentu savienības neļoļālo rīcību ar 25 balsīm, sešām balsojot pretti un sešām b. atturoties.

Ar 26 b. pret 7 balsīm uzdod vācu frakcijai studentu padomes nākošā plēnārsēdē nākt ar stākāku paskaidrojumu.

Pēc prezidija atzinuma nolasišanas kom. Blūma un kom. Jerkina lietā, par ko „Studenta” lasītāji jau ir informēti iepriekšējos „St.” numuros, plēnārsēde uzdod studentu pārstāvjiem stipendiju un arī lekciju naudas atsvabināšanas komisijās vadīties no labākās sirdsapziņas un ne no personīgām antipatijām un politiskām pretīskībām.

III. Pieņem redakcijas komisijas pārstāvja ziņojumu par ārlietu biroja, virtuves u. c. komisiju noteikumu redakcionāliem grozījumiem.

IV. Sociālisti un minoritātes grib panākt sēdes slēgšanu, tomēr pārējās frakcijas vienojas vēl apskatīt budžeta projektu pirmā lasījumā.

Pirmais pēc tam jem vārdu „darba students” Grodzinskis.

Studentu padomes kasieris Vīgants sniedz pārskatu par budžeta ieņēmumu un izdevumu galveno sadalījumu, uzsverot, ka budžets sastādīts pēc iepriekšējo gadu parauga un studentu padomes atsevišķiem lēmumiem — sakarā ar jaunajiem noteikumiem.

Studentu b-bu bloka vārdā P. Zariņš (vienotnes) nāca ar garāku 1931. g. budžeta projekta kritiku: Visumā budžets apmēros nav palielinājies — 1929. g. — Ls. 60.560, 1930. g. Ls. 61.700, bet šogad pat par Ls. 460 mazāks — Ls. 61.240. Samazinājies ārkārtējo ieņēmumu postenis, jo paredzētas mazākas pabalsta summas no Kultūras Fonda, universitātes un valdības. Studentu pašvaldības nodoklis dod Ls. 25.200, paredzot šinī mācības gadā 8400 immatriculētus studentus. Izdevumos dažas summas nesamērīgi palielinātas, nerēķinoties ar studentu vispārējām interesēm, piem. ārzemju studentu un ekskursiju uzņemšanai paredzēti Ls. 2700 — pret Ls. 1700 — šī 1930. gada budžetā. Virtuves budžetā ārkārtīgi lielu summu ieņem pārvaldes izdevumi — Ls. 5180. — pret Ls. 2760. — 1930. gadā, kas radušies sakarā ar jauna pārvaldnieka posteņa radīšanu, kam paredzēta alga kopā ar $\frac{1}{2}$ no bruto ieņēmuma — apm. Ls. 350 — mēnesī.

Savāda ir arī „Ū. S.” politika — konservatorijas vingrošanas zāli ik vakaru izīrēt citām sporta b-bām bet novārtā likt studentu intereses. Pašreiz četras dienas nedēļā vingrotava ir aizņemta no privātām sporta b-bām jau no pl. 16.-iem (līdz pl. 23.-jiem, kad vingrošanas zāli slēdz), lai gan studenti, kas dienā aizņemti lekcijās, praktiskos darbos vai arī darbā, vingroties var laiku un sev atļacināt tikai pēcpusdienā un vakarā. „Ū. S.” stipri meties uz sacīkšu kultivēšanu, nākošā gadā paredzēts algot arī ārzemju futbola treneru. Rekordsportu kultivējot, piemirstas studentu masu intereses un tamdēļ jābrīnās, ka studentu veselības stāvoklis pēdējos sēmesstos arvien pavājinājās.

Studentu dienu komisijas sarīkojumi ar „tautiskiem krodziņiem” un „boles galdiem” vairs nevelk studējošos un sabiedrībā dzirdamas visjaunākās atsaukmes. Tas korporāciju nopelns. Nākotnē studentu akadēmiskā ballē nebūtu jāpalielā žūpošana un studentu namam līdzekļi nebūtu jāvāc ar alus mucas palīdzību.

Laškops (soc.) aizrāda, ka ārzemju studentu uzņemšanai paredzētie līdzekļi aizejot nelietderīgi — ārzemju korporāciju uzņemšanai līdzekļus varot dot P. K. Laškopa runas laikā Efross (soc. žids) iesniedz priekšlikumu, pārbaudīt kvorumu. Sociālistisko studentu „darba stud.” pārstāvji bēg ārā no sēžu zāles, nemierīgi paliek arī minoritāšu pārstāvji. Kad kvorumu pārbaudot priekšsēdis izsauc šī priekš-

Miris stud. b-bas „Ataugas” vecbiedrs.

Š. g. 11. martā miris viens no spējīgākajiem jauno ārstu saimes locekļiem — Dr. Sergejs Fridrichsons. Nelaiķis pirms 4 nedēļām piepeši saslima ar plaušu karsoni, kas arī to noveda kapā.

Dzimis 1889. gadā Aizputē, kā mazturīgu vecāku dēls. Vidusskolas izglītību ieguvis Feodosijas skolotāju institūtā (Krimā). Pēc tam sācis studēt Pēterpilī kara medicīnas akadēmijā. Kara laikā darbojies kā Pēterpilī bēgļu apgād. centrālkomit. pilnvarnieks un 3 gadus kā Višņij-Voločkas bēgļu apgād. kom. priekšnieks. Kara laikā pārtrauktās studijas atjaunojis 1921. gadā Lat. universitātes medicīnas fakultātē, un pusgadu vēlāk uzņemts stud. b-bas „Ataugas” locekļu skaitā. Šeit nelaiķis pārorganizējis ataudznieku savstarpējo palīdzības kasi un bijis arī par biedrības priekšnieku. Kaut arī studiju laikā uzturējies ģimenī, strādājot kā skolotājs vidusskolās, tad tomēr „Ataugas” dzīvē jēmis dziļu dalību. 1925. gada decembrī beidzis universitāti ar I. šķiru. Pēc tam uzsācis ļoti plašu un intensīvu ārsta praksi, bet līdztekus nodevis savam iemīļotam skolotāja darbam, kā arī dzīvi piedalījies sabiedriskā un politiskā darbā. Visās organizācijās un iestādēs, kur nelaiķis darbojies, tas bijis ļoti iemīļots un redzams darbinieks. Daudzi bērni un slimo kašu dalībnieki ir Dr. Fridrichsonam savu dzīvību parādā.

Ataudznieki savu neaizmirstamo vecbiedri izvadīja uz beidzamo dusas vietu Meža kapos š. g. 15. martā no Olava komercskolas. Bēru gājiens, kurā piedalījās pāri par 1000 cilvēku, ar „Ataugas” karogu priekšgalā, atstāja grandiozu iespaidu. Pie kapa pirmie nolika vainagus „Ataugas” vecbiedru b-bas priekšnieks prof. H. Budulis un aktīvo ataudznieku priekšnieks stud. med. A. Kalniņš. Pēc tam sekoja vesela rinda runātāju un kopsummā uz kapa nolika 23 organizāciju un iestāžu vainagus. Kapos dziedāja pilsētas II. ģimnazijas koris.

Dr. Fridrichsona piemiņu godinot, nodibinājusies komiteja, kas rūpēsies, lai pār tā kapa paceltos pieminekli.

K.

likuma iesniedzēju — Efross, tad pēdējais neatsaucas — izlikdamies kā klātneesošs. . . Jauks amizieris pārējiem un sēdē var turpināties.

Budžetu pirmā lasījumā pieņem. Nākošā sēdē — 26. martā pl. 17.-os, — 1931. g. budžeta projekts II. un III. lasījumā. P. Z.

Studentu organizācijas.

L. ū. st. a. b-bas nākošā kārtējā biedru sanāksme notiks š. g. 22. martā ar A. O. Ceimera rīcību: „Dostojevskā romāna Noziegums un sods pamatdoma.” Pēc referāta, kas sāksies precīzi 16., intelektuālā komisija rīko tējas vakaru ar sekojošu saviesīgu dzīvi. Tējas vakara sākums plkst. 18. Piedalīšanās biedriem un viesiem Ls 1.—

Pēc tam nākošā sanāksme notiks 29. martā, tad 12. aprīlī u. t. t.

Sanāksmju dienā tiks iespēlēti arī Lūstab'as šaha meistarišas turnīrs (no pl. 14.—16.). Lūstab'iešus — stenografistus valde uzaicina reģistrēties birojā. Biedriem jāiesniedz savs fotozņēmums pastkartes lielumā — albuma ierīkošanai. Birojā jau dabūjamas Lūstab'as loterijas lozes a Ls 0.50.

Lūstab'as birojs atvērts katru darbdienu: pirmdienās, trešdienās, piektdienās un sestdienās no pl. 9³⁰—13³⁰, bet otrdienās un ceturtdienās no 12. līdz 16.

Studentu mežkopju b-bas Šalkones, š. g. 11. martā Lauks. fak. aulā rīkotais referātu vakars bija pulcīnājis pilnu telpu klausītāju ap tematu par kokrūpniecības krīzes novēršanu vai mīkstināšanu.

Pirmais referents Doc. A. Kalniņš saistīgā veidā apskatīja krīzes cēloņus, spraiga domu risinājumā, sniedzot jaunākos atzinumus.

Otrs referents inž-mežk. M. Lācis, reprezentēdams darbinieku no vietas, deva lokalizēto darba apstākļu spilgtos raksturojumus.

Ļoti dzīvās un ieilgušas debātes, kurās parādījās tas, ka Šalkone bija atradusi tiešām degošu dienas jautājumu, dalību jēma runātāji no mācību spēku kokrūpnieku, mežu dep-ta u. c. aprindām. Šeit arī izskanēja tas, cik ļauni uz svarīgāko Latvijas saimniecisko nozari mežsaimniecību ciktārī atsaucās politisko „andeļu”, minoritāšu un nesolīdo rūpnieku savtīgās intereses.

Bezmaksas sarīkojums šoreiz labi raksturoja strādīgo Šalkoni un var novēlēt lai arī savas iekšējas dzīves gara, latviskā veidojumā, tā radītu un audzinātu cēlus latvju mežkopjus.

V O X.

L. ū Dabas zin. stud. biedr. sarīko 1931. g. 25. martā plkst. 11-15 lielajā klausītavā, Alberta ielā 10, priv. doc. K. A. Beles priekšlasījumu „Ceļojums pa Spāniju”. Priekšlasījumu ilustrēs gaismas attēliem. Ieeja brīva.

Helsinku Techn. Augstskolas prof. Dr. K. Lindberga lekciju cikls par somu arhitektūru no 18.—23. martam universitātes vecās ēkas klausītavā no plkst. 17.—19. vācu valodā.

Piektdien 20. martā — „Somijas vidus laiku pils”. Sestdien 21. „Gadusimtenis Spānijas brīvvalstī”. Pirmdien 23. martā — „Somijas jaunais parlaments Helsinkos”.

Lieldienu brīvlaikā L. ū. mācību pārtraukums no 28. marta līdz 13. aprīlim.

Māksla.

Volfa-Ferrari operas „Madoanas dārgakmeņi” ļoti rūpīgais uzvedums ir pateicības atbilde publikai par suminājumiem atrisinātā operas jautājumā. Personāla ledzīnāšanās darba un lielā darba nopietnība, kā arī operas direktora izšķiršanās par režisoru — Melnikovu, slēdza jaunu derību ar publikas simpatijām, ko pierādīja bieži un skaļi aplausi, ir atsevišķos momentos, ir suminot visus izrades vadītājus.

Solistu ansamblis labs: vizitūrēkā un visraksturīgākā spēle bija Vasijevam Dženaro lomā, nene-ot līdzī trāģēdijas varoni, bet cilvēku ar trāģisku likteni. Brechman Stengel Maliellas raksturojumu, šķita, vislabāki uztvēra II. cēlienā, bet I. — kā dzedājuma, tā tēlojuma, ja atļauts teikt, bij pārāk pašapzīnīgas, parāk skajas, nepiedziņojotai, dzīves alkstošai Maliellas dābai. Rafaelo partija — Vīnes: labs un raksturīgs, kaut gan manāma Džoniņa manierība. Visiespaidīgākie un skaistākie momenti iezīmējās pirmā cēliena Dženaro un viņa mātes duetā, otrā cēlienā — Dženaro dvēseles lūzuma un Maliellas Rafaelo duetā, bet trešā — momentos, kad, „viss nāk gaismā”.

Ir atzīmējama arī kopā atlabošanās lokanuma un izteiksmes ziņā. Bet baletā dzīvi uzvertā kamoristu vajība un dienvidnieciskais temperaments.

Režisora nopelns šē tāds, ka darbībā nav statistu, bet katrs loceklis ir tēlotājs, organiski piekļauts visai spēlei, zīmīgi pastiprinot darbības formu un izceļot „darbības trijstūri”, tā rodot skaidri pārskatāmu iespaidu lauku. Operas partitūra pārāk komplicēta un pieblīvēta atsevišķiem tēlojumu kompleksiem, bet ietērpta skaidrā formā ir sceniska, ir muzikālā ziņā, palīdzēja viegli izprast operas saturu, un iedzīvināties tēlotāju zinātniskos raksturos.

Mūzikālais izpildījums drošs un saprotams. Tur liels nopelns operas dirigentam Reiteram, it sevišķi dodot iespēju ar dziedoņiem sevi parādīt un nenomācot ar orķestrī solistus. Dekoratīvais ietērps E. Vitola pagatavojumā vienkāršs. Vislabāki patika pirmā un pēdējā cēliena kompozīcija, sevišķi pirmā cēlienā, un dažos mirkļos tauta brīvos gūpējumos.

Publikas bija daudz, to starpā arī diezgan daudz studējošo.

Eduards Grinvalds.

„X — X” izcēla itālisko apvāksni.

Nacionālā teātri.

„Vai mēs visi neesam tādi” Frederika Lonsdala komēdija

Šī luga nav dziļa. — nav tāda, kas uzglābtos laiku maigās. Bet viņa pieskaņas, kaut arī diezgan pavirši, kādai parādībai, kurā gan mēdz saukt par mūsdienu, bet kurā neapšaubāmi ir eksistējuši dažādās, varbūt stipri maskētās, ap-

Lietuvu studentu šaha klubs.

Sports.

S. R. L. L. Ziemas olimpiādē Helsinkos 1. vietā Somija ar 81 pkt; 2. Latvijā ar 35 pkt., 3. Lietuva, 4. Igaunija. No latviešiem labākos panākumus guva slidskrejējs Andriks, izcīnīdams 500 mtr. otro vietu un 300 mtr. trešo vietu. Daiļslidošanā 1. bija somi Nikkamens, bet Lejiņš (L. tv.) otrā vietā, dāmu sacensībā 1. Nistēm (Som.), 2. Pertio (Som.), 3. Biķis (Latv.) Labi spēlēja arī mūsu bendri hokeja komanda, zaudējot somu „A” komandai tikai 2:3 (2:2), bet uzvarot savukārt somu „B.” komandu ar 4:2 (3:1). Toties slēpošana somi bija daudz pārāki un pat mūsu meistars — A. Riekstiņš 15 km. distancē pienāca pie mērķa tikai kā 27. ar laiku 1 st. 13 min. 49 sek. (1. bija somi Eino Sarress 1 st 3 min. 11 sek.), bet Gruzītis kā 37 — 1 st. 19 min. 22 sek.

Ledushokeja zibeturnīrā 4. martā OS izcīnīja pirmo vietu uzvarot Vandereru ar 4:0! Unionu 2:1.

Lietuvu universitātes ledus hokeja komanda veica 15. martā mūsu universitātes komandu ar 4:3. Lietuviēši spēle šo hokeja spēles veidu jau vairākus gadus, kādēļ arī viņi tehniski labāki.

Volejbola meistarsacīkšu pirmā spēlē OS uzvarēja pag. gada meistarkomandu J. K. S. ar 2:1 (Pērn OS volejbola turnīrā palika trešā vietā), nu arī OS II. komanda veica J. K. S. II. garnitūru ar 2:1.

S. E. L. L. vasaras olimpiāde notiks šogad Rīgā 12. un 13. septembrī. Programmā vieglatlētikas un futbola sacīkstes.

Ziemas sezonas slēgšanas vakaru rīko OS 21. martā plkst. 20. Rīgas vingr. biedr. zaļē, Vingrotāju ielā № 1. Vakaru atklās projektorā Adamoviča uzruna, pēc tam vingrošanas, plastika un paukošanas grupu demonstrējumi un dejas.

K. A.

Grāmatu apskats.

Jāņa Ziemeļteka Kopoti dzejoļi. A./S. Valters un Rapa, Rīgā, 1931.

Savādi paliek izlasot šo nelielā aizgājušā apdāvinātā dzejnieka grāmatu, kurā sakopots viss viņa dzeju būrums. Tas ir zelta efeju mežs, kur slaido diebra galos šūpojas mīlestības ziedu tekļu rožainā migla, bet kurā augļi ir tumšā rūktuma pilni un gūts. Par šo grāmatu var teikt paša Ziemeļteka vārdiem:

No tavām lappusēm plūst rožu eļļa maiga, Skan klusa mūzika un veras pekle baiga.

Nekur latviešu dzejā nav tādas pašjāvības mīlestībai un bezgalīgai dzīves izmisuma dzīvē, Pesimisms nav Ziemeļtekam filozofiska dzīves atziņa, bet grūta dzīves cīņa un neveiksmes mantots pasaules vērtējums, dzīves izjūta. Uz šā tumšā fona Z. ar veiklu roku zīmē Nezināmās gaisīgās, krāšņām gaismas lāsmām līdzīgās kontūras. Tas ir pēckāra liepīlsetas mīlas nākšu azarls, ko meistarski darinātās kvartās parāda Z. dzeja. Tā ir sievietē, kas v ar dot azartam dvēseli, sievietē, kurā jāpielīdz, sievietē, kurā reizē ir sāpans un dievs, mīlas sākums un gals, atzišanās un bojā eja. Talāku nozīmību Z. dzeja sievietei nepiešķir. Parastās mīlas-naktis, kaislības, skūpstī, atzīmīšanās, ilgas pēc skaidras, neviltojas dvēseles, laime sievietes rokās, skumjas par pieviltām cerībām un aizejošo ir dominējošie Z. dzejas motīvi, bet Z. dzejas raksts tos apvijis ar jaunā burvība starojošu sappu slavu. Liekas, itkā Ziemeļteka lirai būtu, tikai viena dziesma — skumjas mīlestības lūgšana nezināmāi, tālai, brīnišķīgai dāmai, kurās gaisma šad tad aplāsdama dzejnieka vaigu svēta šo moku un izmisuma pilno meklēšanu. Panta uzbāves ziņā Z. sasniedzis ievērojamu vienkāršību un viņa īsās, melodiskās kvartās skan kā vistrākaļais 196, 198, 227, 279, 281, 327, 365 u. c. l. p. vai Apmātais, Valmieras kapsēta, Naktis, Rūtai, Viesis u. c., kas vēl ilgi būs latviešu lirikas greznumi. Liela priekšrocība Ziemeļtekam ir viņa daudzle, dinamiskie un glezna nie epiteti, kas dzejai piedod jauku skanīgumu un neparastu svaigumu, piem. Lēni šūpojas mirdzošās vindās, Naktis melnā pīlvurā kāpj tumsas torni. Aiz zvaigžņu upēm zvīļām, Līdz acis tev kā naktī apmaldīsies u. c., kas raksturīgi ekspres-

sīvam dzejas stilam. Tādi, nemeklēdams lieku ārišķību un rindu skaistinašānu, Z. mūsu dzeju padarījis arī formāli krāšņāku un bagātāku. Cik zīnu (un ko apliecina arī kopotie dzejoļi), Z. arvien ir bijis pret ekstrēmām virzieniem, un viņa saskatāms moderns romantīkis, kurš sevi apvienojis vecā romantisma un sentimenta pārstāvju Esenbergi un Vensku Edvartu, tad Poruku, kuram tuvs Z. savos sabiedriskos dzejoļos, sev idejiski radniecīgo Akurateru un ekspresīvo Jāni Sudrabkalnu, pēdējam līdzīgi skolodamies pie Bloka. Kā romantīkis Z. nav varejis ledzīvoties dzīves ikdienā un viņa skumju un dziļa sirds posta apdvēstie dzejoļi 269, 275, 371, 293 u. c. l. p. skan kā sliksstoša cilvēka izmisuma pilni palīdzības saucieni kaut kur tumsā un viņšos. Arī Dievs nevar paglābt to, kas pats sev nelīdz glābties. Šie sāpju un apsūdzības dzejoļi gan nenoderēs tai paaudzei, kurai jāpleaug dzīves spēkā un veselīgās atziņās, bet mums, kam mīlestības un sabiedrisko tikumu modernizācija uzliek šādas mokas, Z. dzeja arvien būs tuva un patīkama. Ar to arī Z. savu vietu latviešu literatūrā pietiekoši nodrošinājis. Visādā ziņā Ziemeļteks ir pārāk populārs, lai šo viņa grāmatu vēl speciāli ieteiktu dzejas interesentiem. Pats par sevi saprotams, ka viņai jābūt katras dzejas cienītāja un mūsu jaunākās literatūras mīlotāja grāmatu plauktā. Tam, kas pasauli skata reālākā gaismā, Z. skumjais izmisums nepielīps un nevilks uz leju, bet dzeja ko viņa sirds dāvinājusi sievietei, sildīs katru ar tuvas dvēseles burvību un apmirdzēs ar dzejas zelta gaismu. Ziemeļteks ir pelnījis, ka viņu mīlam. Viņa ir degusi mūsu pašu nelaimīgā un mīlas rasas piestācīta cilvēka sirds. E. R.

Heinricham Heinem dzimtenes pilsētā Diseldorfā, pēc pāris mēnešiem, uzstādīs pieminekli. Kā zināms Heinē nomira svešumā — Panzē, kur šīs dienas atzīmēta lielā dzejnieka 75. g. nāves dienas piemiņa. Šēru ceremonijā. Monmartras kapsētā iedaudzies 12 cilvēki: pieci vāci, trīs franči un četri reportieri.

Lunačarskis, Dostojevskā piemiņas dienā, raksturojis to par sīkplisoni, kas nespejis dzīves dialektiskos preist tu atrisināt komunistiskā ideālā, kaut arī — utopiska.

Žēl, kāpēc Lunačarskis nav pieminējis Dostojevskā „Velnus”, kur šī utopija ir atrisināta savā dialektiskā pretstatā!

Selvinskis nokratījis no savām kājām konstruktīvisma un fotogenisma piļšus. Ko nu iesāks mūsu „trauksmīnieki”, — ko darīs Kikuts, kas līdz šim aklī sekoja Selvinska lozungiem? —

Krievijas literātiem un rakstniekiem dots mājiens nodarboties ar paškritiku. Žurnāls „Literatūras sargposteni” paziņoja, ka viņa līdzstrādnieki gatavojot paškritikas rakstus. Kritīkis Jermilovs tagad raksta, ka kritīka postenis viņu nodzīnis „posteni”, jo neesot sargājis kompartijas intereses, neesot devis pietiekoši aug šķiru analīzi. „Biedri, esiet nesaudzīgi pret maniem līdzšinējiem darbiem!” — nobeidz Jermilovs.

Padomju Krievijas proletrakstnieki diezgan nopietni sāpo par Nobeja prēmiju. To norāda kāds B. Tičnova raksts žurnālā „kultūras fronte”.

Redakcijas kolleģija.

Atbild. redaktors: Roberts Spodris.

Kolleģijas priekšsēdētājs: Visvalds Jankaus.

Izdevēji:

L. ū. studentu vienotņu Vlenkopa un Latvju nacionālo stud. b-bu Savienība.

RADIO

aparātus, skaļruņus, skaļruņu galviņas (sākot no Ls 7.50) un visas radio daļas izdevīgi pūrkāt pie

PĒTERA BĒRZIŅA

RĪGĀ, Kr. Barona ielā 4, tālr. 21389

Piesūta arī pa pastu uz pirmo pieprasījumu.

Par ļoti lētām cenām

Rasetnes, „RICHTER”, „SCHÖNNER” u. c.

Logaritm. līnijāli „RIETZ”, „ELEKTRO” u. c.

Zīmēš. papīrs „SCHÖLLERSHAMMER” u. c.

AUGSTSKOLAS AUDZĒKŅIEM — RABATS.

Holenders un Fridlenders

Dib. 1903. g. Valņu ielā 31. Tālr. 20318.

Augstākā labuma zīmēšanas pieder. speciāl-lieltirgotava.

Par ļoti lētām cenām.

Doma Muzejs

atvērts svētdienās no pulkst. 11.—2.

Foto-ateljē

Hebenspergers un Ko.

Ipašn. **ZVIRBULS**

Elizabetes ielā 49

Tālr. 27378

Atvērta arī svētdienās Studējošiem cenas pazeminātas

Labas un pareizas

dārzaugu, lauksaimniecības un puķu

SEKLAS

visbagātākajā izvērē, dāļļu saknes 70 vienkāršākās jaunās šķimās, gladiolusu sīpolus, begoniju kamolus, dārza rīkus, miglotājus, mākstīgos mēslus un augu kaitēkļu apkaršanas līdzekļus, par lētākajām cenām piedāvā Jums

Heinr. Gegingera sēkļu saimniec. ipašn.

P.M. Jurkovskys, Rīgā,

Raiņa bulvāri № 31, pie pasažieru stacijas.

Firma pastāv no 1851. g.

◆ Cenu rādītāju izsūtu uz pieprasījuma par brīvu. ◆

LASAIT UN IZPLATAIT

„STUDENTU”